

דבר ברכה"ת אין הברכה על קיום המצוה של ת"ת רק שהוא דין בפנ"ע דתורה בעי ברכה, א"כ אי"ז דין ששייך להמצוה כלל, עכ"ל, עיי"ש, ולפי"ד הגר"ח מובן דעת הש"א ולא דעת המבי"ט.

ד. לפי"ד הגר"ח הנ"ל אין מקום לספקת הב"י (נסי' מז) אי ברכת אהבה רבה מהני לצאת י"ח ברכה"ת במה שקורא אח"ז ק"ש, דלהגר"ח ודאי מהני, ותו הרי הגר"א ועוד פוסקים פסקו דודאי לא מהני, וצ"ע.

סג

הוצאה לאור

הגר"ר חזקיהו יוסף שרייבר ירושלים

בענין נביית נכסים המסופקים

אציגה בזה שלש קושיות ושני תירוצים אפשריים, האחת תתרחץ קושיא ראשונה ושניה, והשניה תתרחץ קושיא ראשונה ושלישית, יבחרו נא המעיינים ביניהם או בשניהם.

הראשונה, כתב הרמב"ם (פ"א ממלוה וזה הל"ד): "טען הלוח שמתלטלין אלו שבידי אינן שלי אלא פקדון הם בידי או שכורין או שאולין אין שומעין לו אלא או יביא ראיה או יגבה מהן בעל חובו". ומשמע ודאי דהבע"ח גובה חובו והולך לו, וכאן הבן שואל למה לא יאמר לו הבע"ח לאחר גבייתו כיון שלדברך מה שגבית לא משלך היה, נמצא דלדברך חובך לא נפרע עדיין, הודאת בע"ד כמאה עדים דמי, ופרעני שוב, וכך יגבה ויחזור ויגבה עד אשר יאמר הלוח שלי הם, אז יגבה מהם שוב פעם אחת וילך לו. ואף דממ"נ ממון אחרים בידו, אכתי כל עוד לא באו אחרים מסוימים אשר יאמר עליהם הלוח כי הוא זה הבעלים ויכתבו הרשאה זל"ז א"א לבא עליו בטענת ממ"נ, וכההיא דבכורות (מח): לזיל לגבי האי ולידחייה, וליזיל לגבי האי ולדחייה.

השניה, בב"ב (מד): אמר רבין בר שמואל משמיה דשמואל המוכר שדה לחבירו שלא באחריות אין מעיד לו עליה מפני שמעמידה בפני בע"ח וכו', דאמר לא ניחא דליהוי לזה רשע ולא ישלם. והקשה הר"י מיגש: יש כאן לשאל היכי חיישינן ליה בעדות שקר כי היכי דלא ליהוי לזה רשע ולא ישלם והא רשע דעד שקר חמיר טפי ואלים מרשע דלוח רשע ולא ישלם וכו'. ויש לתמוה דעדיפא מינה הו"ל לאקשווי דאי עדות שקר בפיו הרי לא שילם את חובו, כי ממונם של אחרים לקח המלוה שלא כדין, והנה רשעתיים בידו, עדות שקר העיד ואת חובו לא שילם. וכבר עמד על כך בקוב"ש שם אות קפז, עיי"ש.

השלישית, כתב הרמב"ם (פ"א ממכירה הל"א) לגבי לוקח שט"ח שא"צ עדים לענין קנייתו אבל צריך עדים לענין תביעה, שהרי הנתבע אומר לו מי יאמר שבעל דברים שלי כתב ומסר לך, עכ"ד. ופי' הרה"מ שם והר"ן בפ' הכותב דהיינו שאם רצה הלוח לפרוע ללוקח אין המוכר מעכב עליו דלענין זה אהני חזקתו של הלוקח בשטר החוב אבל לא יוכל לוקח לתבוע את הלוח בחזקתו זו. ויש לתמוה דהא לכאורה אם הלוקח שנאמן נגד המוכר בדו"ד שביניהם א"י לתבעו כ"ש שהמוכר לא יוכל לתבעו, ונמצא דינו באמת להפטר משניהם עד שיעשו הרשאה זל"ז, ולא לזה כוונת הרמב"ם, ובפס"ז ממלוה ולוח הל"ז כתב הרמב"ם דראובן שהוציא שט"ח שיש ללוי על שמעון וטען שלוי נתנו לו בכו"מ וכו' הרי"ז גובה אותו משמעון הואיל ויצא מתח"י, והוא דינא דידן כמבואר שם בהרה"מ דלענין קניה דיריה הוא, וכן בפ"ט מנחלות הל"י כתב הרמב"ם אבל אחר שטען שנתן לו (ט"ז) או שקנהו מבעליו גובה בו וא"צ להביא ראיה, ואף הוא מהאי דינא כמבואר שם בהרה"מ, הרי להדיא שאין הלוח נפטר בטענת זיל לגבי האי קמדחי ליה וכו', (שמא תאמר שניא הכא דחוב אחד הוא המוטל בין שניהם ולכן לא יוכל הלוח לדחותם, וכמוש"כ בתרומת הכרי (פי' נג) לחלק בין ההיא דבכורות (מח): ובין בעיא דכפל בריש המפקיד, א"א לומר כן, שהרי מעלת הממון האחד שבין שניהם הוא דממילא אמרינן ליה הוצא את הממון לדין שבין שניהם, והרי הכא אין הדין כן, שהרי בגופו של ממון הלוקח נאמן נגד המוכר ועכ"ז אינו מוציא מידי הלוח).

ויש ליישב בב' אנפין:

חדא, אולי יש לדון דאף דקושטא הוא שהממון שהגיע לידי המלוה מרשותו של לוח אינו של לוח, מ"מ כל שבדיני ספיקי ממון זכאי כעת המלוה בהחזקת ממון זה עבור חובו, הו"ל כנפרע לעת הזאת, וכעין סוגיא דתקפו כהן שהכרעת דיני ממון יועילו על תוצאותיהם, ויתיישבו בזה שני הקושיות הראשונות. ויל"ע בזה מכתובות (ס). לגבי תרי שטרי חד ה' בניסן וחד ניסן סתמא דבעל הה' בניסן זוכה, ואם בא בעל ניסן סתמא לטרוף באחריות דידה את הלכותה אשר מאיר ואילך אמרי ליה את בר חד בניסן את, ואמרינן התם מאי תקנתיה לכתבו הרשאה זל"ז, הרי דאף דבעל הה' בניסן זכאי בקרקע מספק עדיין י"ל תביעת דמיה מהמוכר עה"צ שגזולה היא בידו, ואכ"מ.

עוד יתכן לדון דל"א זיל לגבי האי קמדחי ליה זיל לגבי האי קמדחי ליה, אלא כאשר יכול לזכות נגד כ"א מהם מספק, וכההיא דבכורות (מח); דכיון דקושטא היא דאית ליה ספיקא בכ"א מהם, ומספק א"י יכול לתבעו, אין כאן תביעת ממ"נ, כיון דתרי תובעין נינהו, אבל בגוונא שאינו זוכה אל מול האחד אלא מתורת ודאי, אלא שאותו ודאי אינו מתקבל אלא כלפי דינו של זה ולא כלפי חבירו, כל כה"ג דינא הוא דנימא ליה ממ"נ, שאם הנך מחזיק ממון פלוני בתורת ודאי הכרעה א"א שתחזיק ממון אחר בהכרעה הפוכה, ואין לו כח תביעת הממון האחר בהנהגת דיני ממון בב"ד כאשר בממון הראשון הכריע להיפך, ולכן בלוח שאמר מטלטלין אלו אינם שלי (הקושיא הראשונה) שדינו של המלוה לגבותם צריך להכרעת ודאי דחזקה משתי"א שלו, דמספק אין לו לגבות, כל כה"ג לא יוכל לתבוע שוב את המלוה מחמת הודאת לוח שלא נפרע, (וכן את הממון השני לא יוכל לגבות זה אלא מתורת ודאי דהודאת בע"ד, ולא יוכל להחזיק את הממון הראשון נגד אותה הכרעת ודאי), וממילא נתבאר דברי הרמב"ם במוכר שט"ח (הקושיא השלישית), דאה"נ דהלוקח א"י לתבוע מהלוח בחזקת מטלטלין אשר לו בשטרו של מלוה, אבל המוכר יוכל לתבעו, ואם יאמר זה למוכר מכרת חובך לא יוכל לומר כן אלא מתורת הכרעת ודאי דחזקת מטלטלין דהלוקח, כי בלא הכרעת הודאי אין סיבה להסתפק, ולא באנו כלל לתורת ספק אלא להכרעת ודאי, ממילא אם יפטר מהמלוה בהכרעת ודאי זו, יבא עליו הלוקח ויגבה הימנו, והוא מש"א הרמב"ם דהממון של הלוקח אבל התביעה של המוכר, והנה נתיישבו הקושיא הראשונה והשלישית.

בהנים שלוחי דרחמנא או שלוחי דידן

א. **בענין** מש"כ הרב שלמה בלום שליט"א (נזר הסדרה ז' עמ' קנל לוח ג), להקשות על דברי השפ"א (נפ' ט' תרמ"ז-תרמ"ח) במנחת חביתין שנקראת מנחת חינוך וכהן גדול מקריב כל יום, ונראה כי הכה"ג מתחדש בכל יום ומתעלה מיום ליום לכן מביא בכל יום מנחה. ובגמ' נדרים לה: מיבעי כהני שלוחי דידן או דרחמנא, "ואפשר כי הכה"ג לכו"ע שלוחי דרחמנא שנקרא מלאך ה' צב-אות" וכמו שהמלאכים מתחדשים חדשים לבקרים כמו כן הכה"ג, עכ"ל. והקשה עליו מדברי הגמ' ביומא יט. על הא דתנן במשנה אמרו לו אישי כה"ג אנו שלוחי ב"ד ואתה שלוחנו ושליח ב"ד, ומקשה הגמ' לימא תהוי תיובתא דרב הונא בריה דר' יהושע, דאמר רב הונא בריה דר' יהושע הני כהני שלוחי דרחמנא נינהו דאי אמרת שלוחי דידן מי איכא מידי דאנן לא מצינן למעבד ושלוחי דידן מצי עבדי. הרי דמבואר דגם הכה"ג שווה בזה לשאר הכהנים אם שלוחי דרחמנא נינהו או שלוחי דידן, ונשאר בצ"ע.

ונלע"ד לתרץ, דוודאי כוונת השפ"א היא לכהנים שהיו בבית ראשון, ועליהם נאמר "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צב-אות הוא", והם בוודאי לכו"ע שלוחי דרחמנא, משא"כ במשנה ביומא איירי בכהנים שהיו בבית שני, וכמש"כ שם במשנה "אישי כה"ג קרא אתה בפך שמא שכחת או שמא לא למדת", ומקשה שם הגמ' (יומא ית.) בשלמא שמא שכח לחיי, אלא שמא לא למדת מי מוקמינן כי האי גוונא והתניא הכהן הגדול מאחיו שיהיה גדול מאחיו בכח בנוי בעושר, ומשני אמר רב יוסף לא קשיא כאן במקדש ראשון כאן במקדש שני, דאמר רב אסי תרקבא דדינרי עיילא ליה מרתא בת